

Sygn. akt VIII Ca 4/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 kwietnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu VIII Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Rafał Krawczyk (spr.)
Sędziowie:	SSO Hanna Matuszewska SSO Włodzimierz Jasiński
Protokolant:	st. sekr. sąd. Izabela Bagińska

po rozpoznaniu w dniu 15 kwietnia 2015 r. w Toruniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) w W.

przeciwko A. K.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Toruniu

z dnia 23 października 2014 r.

sygn. akt I C 898/14

oddala apelację.

Sygnatura akt VIII Ca 4/15

UZASADNIENIE

(...) w W. na podstawie art. 415 k.c. domagał się zasądzenia pozwanego A. K. kwoty 1121,01 zł odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami. Podnosił że od 1 lipca do 31 lipca 2012r. pozwany wystawiał recepty na leki refundowane, pomimo rozwiązania z dniem 30 czerwca 2012r. umowy upoważniającej go do ich wypisywania, czym pozwany wyrządził powodowi szkodę w wysokości 918,13 zł. Tę sumę powód wypłacił bowiem aptekom, które sprzedały leki refundowane przepisane przez pozwanego (pozostałą dochodzoną kwotę stanowiły odsetki). Pozwany wniósł o oddalenie powództwa, wskazując, że z refundacji korzystali pacjenci, którzy byli do niej uprawnieni

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy w Toruniu oddalił powództwo uznając, iż powód nie udowodnił, że poniósł szkodę na skutek działania pozwanego, nie wykazał że wydatek na refundację leków był nieuzasadniony. W opinii Sądu Rejonowego brak jest również związku przyczynowo skutkowego pomiędzy działaniem pozwanego a wydatkiem poczynionym przez powoda. Sąd Rejonowy podniósł ponadto niewykonanie przez powoda obowiązków dowodowych oraz dodatkowo nadmienił, że uwzględnienie powództwa prowadziłoby do wzbogacenia powoda. Sąd ten zauważył także akcesoryjnie sprzeczność żądania z art.5 k.c.

Apelację od powyższego wyroku złożył powód zarzucając:

- 1) naruszenie przepisu prawa materialnego - art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. Nr 122, poz. 696 z późn. zm. - dalej: „ustawa o refundacji leków”) poprzez jego niewłaściwą wykładnię i w konsekwencji nieuzasadnione przyjęcie, że pacjentowi przysługuje zaopatrzenie w leki refundowane w przypadku wystawienia recepty przez pozwanego, który nie zawarł umowy upoważniającej do wystawiania recept na produkty refundowane oraz, że okoliczność, iż pacjent jest uprawniony do refundacji jest jedyną przesłanką, która musi być spełniona, aby powód refundował leki wydawane takiemu pacjentowi bezpłatnie bądź za częściową odpłatnością;
- 2) naruszenie przepisu prawa materialnego - art. 2 pkt 14 ustawy o refundacji leków poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji błędne przyjęcie, że pozwany był uprawniony do wystawiania recept na leki refundowane przez powoda;
- 3) naruszenie przepisu prawa materialnego - § 6 ust. 7 lit e rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 marca 2012 r. w sprawie recept lekarskich (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r., poz. 319 z późn. zm. - dalej: „rozporządzenie w sprawie recept lekarskich”) poprzez jego niezastosowanie dla oceny, iż działanie pozwanego nie określającego na wystawianych przez siebie receptach, iż są one wystawione poza refundacją nie miało wpływu na wydatkowanie środków finansowych na refundację leków;
- 4) naruszenie przepisu prawa materialnego - art. 107 ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 z późn. zm. - dalej: „ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych”) poprzez jego niezastosowanie, w sytuacji, gdy do powoda jako jednostki sektora finansów publicznych należy efektywne i bezpieczne gospodarowanie środkami finansowanymi pochodzącymi ze składek na ubezpieczenie zdrowotne;
- 5) naruszenie przepisu prawa materialnego - art. 415 k.c. poprzez jego niewłaściwą wykładnię i przyjęcie, że w związku z refundowaniem przez powoda leków wydawanych pacjentom bezpłatnie bądź za częściową odpłatnością przy braku zawartej przez pozwanego umowy upoważniającej do wystawiania recept na produkty refundowane przez powoda nie poniósł on szkody;
- 6) naruszenie przepisu prawa materialnego - art. 361 § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwą wykładnię i przyjęcie, że brak jest adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy działaniem pozwanego a wydatkiem powoda na refundację leków;
- 7) naruszenie przepisu prawa materialnego - art. 361 § 2 k.c. poprzez jego niewłaściwą wykładnię i przyjęcie, że nie nastąpiło uszczuplenie majątku powoda w związku refundowaniem przez niego leków wydawanych pacjentom bezpłatnie bądź za częściową odpłatnością przy braku zawartej przez pozwanego umowy upoważniającej do wystawiania recept na produkty refundowane;
- 8) naruszenie przepisu - art. 5 k.c. poprzez przyjęcie, że roszczenie powoda jest nieusprawiedliwione i nie podlega ochronie, skoro pacjenci otrzymali leki ze zniżką w zgodzie z obowiązującymi przepisami;
- 9) naruszenie przepisu - art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, że powód nie udowodnił okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia;

10) naruszenie przepisów postępowania – art.233 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i wadliwe ustalenie stanu faktycznego poprzez błędne ustalenie , że osoby którym pozwany przepisywał leki refundowane były uprawnione do korzystania z refundacji oraz, że uwzględnienie powództwa doprowadzi do wzbogacenia powoda.

Wskazując na powyższe zarzuty powód wnosil o :

1/zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości względnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania

2/ zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jest bezzasadna

Sąd Okręgowy w całości podziela ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sądu Rejonowego i przyjmuje je za własne.

Istota sporu w niniejszej sprawie, przeniesiona na grunt postępowania odwoławczego, sprowadzała się do rozstrzygnięcia czy zachowanie pozwanego polegające na wystawieniu w okresie określonym w pozwie recept refundowanych przez (...), posługując się numerami recept przypisanych do umowy na wystawianie recept refundowanych, która uległa rozwiązaniu, spowodowało powstanie szkody u powoda. Dla porządku tylko przypomnieć należy, iż krótki okres w jakim pozwany nie miał zawartej z powodem umowy obejmował czas protestu lekarzy polegającego na niepodpisywaniu z (...) umów dotyczących wystawiania recept refundowanych, które lekarze uznawali za niekorzystne. Pozwany był jednym z lekarzy, którzy nie wyrazili zgody na podpisanie umowy na narzuconych niekorzystnych warunkach, dlatego tak przeciwko niemu jak i innym licznym lekarzom powód skierował pozwy oparte na zbliżonej podstawie faktycznej i tożsamej podstawie prawnej.

W dalszej kolejności wskazać należy, że w pozwie powód nie określił podstawy swego żądania zapłaty powołując się wyłącznie na przepisy dotyczące uprawnienia do wystawiania recept i ich naruszenie przez pozwanego. Dopiero na rozprawie przed sądem pierwszej instancji powód wskazał, iż dochodzi odszkodowania na podstawie art.415 k.c., zaś szkoda polega na tym, że pozwany nie miał podstaw do wystawiania recept na leki refundowane, recepty takie zostały jednak wystawione. Jednocześnie powód nie kwestionował uprawnienia pacjentów do otrzymania leków refundowanych.

W apelacji powód zarzucił w głównej mierze naruszenie całej grupy przepisów dotyczących zasad wystawiania leków refundowanych. Naruszenie tych przepisów miało niewątpliwie miejsce ale okoliczność ta jest całkowicie irrelevantna z punktu widzenia zgłoszonego przez powoda roszczenia ponieważ fakt pozaumownego i niezgodnego z przepisami wystawienia recept na leki refundowane przez pozwanego w żadnym przypadku nie przesądza o poniesieniu szkody przez powoda.

Nie sposób zgodzić się z argumentem apelacji, że skoro o samym uprawnieniu do leku decyduje wypisanie recepty refundowanej, a nie fakt ubezpieczenia, z czym Sąd odwoławczy się również nie zgadza, to prowadzi to do powstania szkody po stronie powoda. Powstałaby ona tylko wtedy gdyby powód wykazał, że w konkretnym przypadku uprawniony nie otrzymałby w ogóle refundacji leku, w szczególności niedopuszczalne byłoby wystawienie mu recepty także przez innego lekarza (zgodnie z przepisami).

Przyjąć bowiem należy, że umowy zawierane z lekarzem przez (...) mają przede wszystkim zapewnić, aby pacjent otrzymywał leki zgodnie z potrzebami wynikającymi z wiedzy medycznej oraz, aby trafiały one do osób, które mają do tego prawo zgodnie z przepisami ustawy oraz które rzeczywiście ich potrzebują w ilościach tylko niezbędnych, zaś lekarz postępował przy wypisywaniu recept tak, aby ten cel osiągnąć (podobnie SN w wyroku z dnia 9 stycznia

2012 r. I CSK 216/11). Aby ten cel zabezpieczyć umowy zawierane z lekarzami przewidują sytuacje skutkujące zwrot kwoty refundacji w sytuacji wypisania recepty niezgodnej z uprawnieniami świadczeniobiorcy; wypisania recepty nieuzasadnionej udokumentowanymi względami medycznymi; wypisanie recepty niezgodnie z wykazami zawartymi w obwieszczeniach o lekach refundowanych. Odpowiedzialność za błędy popełnione przy wystawianiu recept ma zatem charakter kontraktowy oparty na przepisie art.471 k.c. Po pierwsze jednak powód nie zarzuca pozwanemu aby naruszył warunki wcześniej obowiązującej umowy, a po drugie cały pozew oparty jest na twierdzeniu, że umowa ta już nie obowiązywała zatem nie ma mowy o ponoszeniu odpowiedzialności w myśl przytoczonego przepisu. Ustawa nie przewiduje natomiast żadnych sankcji za naruszenie procedury wystawiania recept. Przyjąć natomiast można, że gdyby ustawodawca uważał że wystawienie recept niezgodnie z przepisami wymaga sankcji to mógł spenalizować to zachowanie albo określić jego cywilnoprawne konsekwencje w ustawie.

Podsumowując dotychczasowe rozważania art.415 k.c. mógł być jedyną podstawą odpowiedzialności pozwanego. Tylko dla porządku wykluczyć należy art.405 k.c. i następne z uwagi na fakt, iż pozwany wystawiając recepty nie wzbogacił się w żadne sposób kosztem powoda. Do przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej należy natomiast poniesienie szkody wynikającej z bezprawnego i zawinonego działania sprawy oraz wystąpienie związku przyczynowego pomiędzy jego działaniem a powstaniem szkody. Sąd Okręgowy w całej rozciągłości przychylił się do stanowiska Sądu Rejonowego, że wskutek działań pozwanego powód nie doznał jakiegokolwiek uszczerbku majątkowego, nie zaistniała zatem żadna szkoda. Wbrew twierdzeniom apelującego podstawowe znaczenie dla stwierdzenia odpowiedzialności pozwanego ma ustalenie, czy wystawienie recept na leki refundowane pozostawało w adekwatnym związku przyczynowym z tym, że leki refundowane przez (...) trafiły w całości lub w części do osób nieuprawnionych do otrzymywania świadczeń zdrowotnych ze środków publicznych. Tylko gdyby wystawienie recepty przez lekarza nie mającego zawartej umowy z (...) spowodowałyby, że leki refundowane trafiły do osoby, która nie jest uprawniona do uzyskania ich ze środków publicznych uzasadnione mogłoby stać się żądanie zwrotu refundacji od lekarza, który taką receptę wystawił, gdyż tylko wtedy powód dokonałby przesunięcia ze swego majątku, które stanowiłoby szkodę. Tymczasem skoro bezspornym jest, że pacjenci którym powód wypisał recepty na leki refundowane mieli prawo do ich otrzymania to ostatecznie obowiązkiem powoda była refundacja zakupu tych leków, jeśli nie na podstawie recepty wystawionej przez pozwanego, to na podstawie recepty wystawionej przez innego uprawnionego z mocy umowy lekarza. Zasady logiki i doświadczenia życiowego wskazują, że gdyby pozwany nie wystawił uprawnionemu pacjentowi recepty na leki refundowane to ten udałby się do innego lekarza, który taką receptę by wystawił. Stanowisko zawarte w apelacji próbujące podważyć ten tok rozumowania stwierdzeniem, iż uprawnienie do leku refundowanego wynika z wystawienia recepty, a nie faktu ubezpieczenia przeczy tym zasadom. Lansowana w apelacji teza jakoby, to nie ubezpieczenie, ale sam fakt wystawienia recepty decydowały o prawie pacjenta do skorzystania z leku refundowanego przesądzałyby ponadto o tym, iż każdy nieuprawniony przypadek otrzymania refundacji, nawet wyłudzenie, jest sanowany samym faktem wystawienia recepty przez uprawnionego lekarza i przesądza ostatecznie o uprawnieniu konkretnej osoby do otrzymania leków refundowanych niezależnie do tego czy jest ubezpieczona i czy jest to uzasadnione ze względów medycznych.

Dodać jednak należy, że czysto hipotetycznie powód powołując się na twierdzenia zawarte w apelacji mógłby udowodnić powstanie szkody, ale wymagałoby to w każdym konkretnym przypadku wykazania, że pacjent po zakładanej odmowie przez pozwanego wypisania konkretnej recepty, pomimo uprawnienia do otrzymania leku refundowanego z niego by zrezygnował i zakupił lek pełnopłatny, albo w ogóle zrezygnowałby z leczenia.

Zarzuty naruszenia prawa procesowego zawarte w apelacji sprowadzały się do twierdzenia, iż Sąd Rejonowy błędnie ustalił, iż pacjenci byli uprawnieni do uzyskania leków refundowanych. Były one nietrafne, co zostało już omówione wcześniej.

Reasumując powyższe rozważania, kodeksowe przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego nie zostały wykazane przez powoda, przepisy szczególne nie przewidują natomiast sankcji cywilnoprawnych za naruszenie procedur przy wystawianiu recept na leki refundowane zatem apelacja nie mogła zostać uwzględniona.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Okręgowy na mocy art. 385 k,p,c, orzekł jak w sentencji wyroku.